

TEATRALIZACJA ZAJĘĆ W PRZEDSZKOLU

Teatr nierozzerwalnie wiąże się ze słowem, Czerpie pomysły z życia, zachowań ludzkich i sytuacji, a także z przygotowanych tekstów literackich. Utwór literacki bywa uzupełnieniem przedstawienia teatralnego lub jego podstawą.

Warto zaznaczyć, że działania teatralne podążają w dwóch kierunkach. Wtedy, gdy *dziecko jest obserwatorem*, mamy do czynienia z teatrem dla dzieci (tworzonym przez profesjonalistów). Dziecko ma możliwość indywidualnego przetwarzania tego, co zobaczyło na scenie teatru i ma pełne prawo do krytyki. Ważne zatem, aby było świadkiem dobrze zrealizowanego spektaklu.

Drugim rodzajem jest *teatr dziecięcy* – tworzony przez dzieci, które zostają powierzone opiece pedagogów. Ten właśnie teatr wspomaga indywidualny rozwój młodego człowieka. Istotną staje się droga dojścia do przedstawienia, czyli praca twórcza, która znajduje swoje rozwiązanie w występie końcowym.

Ważnym elementem w pracy z dzieckiem są ćwiczenia, które prowadzą do rozluźnienia organizmu, przezwyciężenia strachu przed wystąpieniami publicznymi, a także wykorzystujące jego możliwości ruchowe. Teatr budowany przez dzieci powinien spełnić rolę uwolnienia dziecka od stanu, w którym musi zachowywać się w określony sposób, bo inaczej nie wypada. Potrafi wyrazić swoje emocje, otworzyć się na problemy swoje i innych. Pomocnym w tym są ćwiczenia związane z ruchem scenicznym, doskonalące aparat mowy oraz działania twórcze na podstawie tekstów.

WSPÓŁPRACA W GRUPIE

Cele operacyjne: dziecko potrafi współdziałać w grupie, eliminować niewłaściwe zachowanie, koncentruje się na określonym zadaniu.

Miło mi cię widzieć

Dzieci chodzą powoli po całej Sali – we wszystkich kierunkach – z zamkniętymi oczami. Starają się nikogo nie potrącić. Jeśli jednak kogoś dotkną – otwierają oczy i kłaniają się z uśmiechem.

Stop!

Swobodny, szalony i głośny bieg po całej sali. Nasygnał (wzrokowy lub słuchowy) dzieci szybko tworzą koło i tają nieruchomo w zupełnej ciszy.

W tej zabawie dążymy do maksymalnego skrócenia czasu ustawiania się w kole, bez dobierania się według sympatii.

Lustro

Dzieci dobierają się parami. Jedno z nich wykonuje różne miny i gesty – drugie powtarza je jak w lustrze. Następuje zamiana ról – to które powtarzało, jest inicjatorem. (Zalecana częsta zmiana partnerów).

Chwalony

Wszyscy uczestnicy siedzą w kole. Wewnątrz, wygodnie na krześle siedzi jedno dziecko. Dzieci starają się powiedzieć po jednym miłym zdaniu na temat siedzącego.

Rzeźbiarz

Dzieci dobierają się parami. Jedno jest rzeźbiarzem, drugie pozwala „modelować” z siebie dowolną rzeźbę. Potem dzieci zamieniają się rolami – rzeźbiarz staje się „materiałem”. (Zalecana częsta zmiana partnerów).

Pomnik

Jedno dziecko stoi na krześle lub stoliku. Pozostałe dzieci biegają dowolnie po całej sali. Na sygnał, uczestnicy zabawy przybierają pozę zaproponowaną przez stojące wyżej dziecko.

Bardzo cię proszę...

Dzieci dobierają się parami. Jedno z nich zaciska dłoń, drugie na różne, dowolne sposoby prosi, aby pokazało, co ukrywa w garści. Następnie – zmiana ról: dziecko zaciskające pięść jest proszącym. (Zalecana częsta zmiana partnerów).

Nie bój się!

Dzieci są rozstawione wokół Sali. Kilkoro z nich chodzi z zamkniętymi oczami. Grupa nie pozwala, aby błądzące dzieci uderzyły się o ścianę, meble lub o siebie nawzajem.

Chodź do mnie...

Dzieci parami umawiają się (w tajemnicy przed innymi), jakim sygnałem będą się nawoływać – np.: „dzyń – dzyń”, „miau”, „hop – hop”, „ćwir – ćwir”, „bum” itp. następnie wszyscy rozbiegają się po całej sali, zasłaniają oczy i nawołują się ustalonymi sygnałami. Należy, wśród ogólnych nawoływań szybko znaleźć swoją parę. (Zalecana częsta zmiana partnerów).

Okręt

Dzieci ustawiają się w dowolnych miejscach sali. Są skałami. Jedno dziecko z zawiązanymi oczami ma za zadanie przejść między „skałami” z jednego końca sali na drugi. „Skały” syczeniem dają o sobie znać, aby okręt nie rozbił się o nie.

PRZYGOTOWANIE APARATU MOWY, UŚWIADOMIENIE MOŻLIWOŚCI GŁOSU I POPRAWIENIE JEGO SPRAWNOŚCI

Cele operacyjne: dziecko potrafi prawidłowo artykułować wszystkie głoski i grupy spółgłoskowe, odpowiednio moduluje głos, reguluje oddech podczas mówienia.

Ćwiczenie oddechu

Dmuchany krokodylek

Dziecko leży na podłodze na wznak, mięśnie rozluźnione. Jest krokodylkiem, z którego uszło powietrze. Na sygnał nauczyciela: „pompeczka!” – unosi złączone nogi pionowo ku górze i z wielkim sykiem na głosce **s** wciąga maksymalną ilość powietrza. Nauczyciel reguluje długość trwania tej pozycji, licząc na przykład do trzech. Dziecko wstrzymuje oddech. Na sygnał: „dziureczka”, dziecko wypuszcza powietrze przez złączone wargi („brrrrru!”) i opuszcza powoli nogi, starając się robić to równomiernie.

Ryba

Stojąc z opuszczonymi rękami, dziecko jak najszybciej wciąga powietrze. Trzymając powietrze w płucach, trzy razy otwiera i zamyka usta, tak jak ryba po czym, ruszając dalej ustami, wydycha je powoli. Całość powtarza kilkakrotnie. W czasie kolejnych spotkań ilość „klapnięć” z zatrzymanym w płucach powietrzem zwiększa się do kilkunastu. Warunkiem jest wykonywanie „ryby” bez wysiłku.

Ćwiczenia szczęki

Ryba wirtualna

Kciuki dotykają zagłębień pod uszami, opierając się o kość szczękową; palce zaciskają się coraz mocniej, w miarę jak usta otwierają się ruchem robota jak najszerzej.

Tygrzysek roślinożerny

Głowa wtulona w ramiona, oczy zmrużone; kotek zwracając się na lewo i na prawo otwiera „groźnie” szczękę, szczerząc kły.

Pies łapiący muchy

Kłapięcia szeroko otwartymi ustami.

Ćwiczenia języka

Całowanie kaktusa

Utrzymując język w płaszczyźnie poziomej, należy wycofać go jak najgłębiej robiąc „murzyńskie wargi”, czynność powtórzyć kilkakrotnie, robiąc coraz kwaśniejsze miny.

Wąż

Poruszanie językiem w lewo i w prawo pośrodku otwartych ust bez wysuwania go na zewnątrz.

Wąż konspirator

Poruszanie językiem jak wyżej, przy zamkniętych ustach.

Ćwiczenia warg

Uśmiechy pajaca

Naprzemienne cofanie prawego i lewego kącika ust przy zaciśniętych zębach; wykonywanie różnych uśmiechów.

Wilczki

Wymawianie podwójnej samogłoski *au* z bardzo szerokim otwieraniem ust i robieniem „murzyńskich warg” na *a* oraz w wysuwaniu dolnej szczęki do przodu i unoszeniu warg ku górze przy *u*.

Spadaj

Górna warga dotyka nosa po czym dolna broda.

ROZWIJANIE UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWYCH, WZBOGACANIE SŁOWNICTWA

Cele operacyjne: dziecko zna różne utwory literackie, potrafi uważnie słuchać dłuższych tekstów, opowiadać usłyszane utwory.

Zabawa w nazywanie

Nazywanie przedmiotów, osób i czynności na podstawie obserwacji otoczenia oraz plansz.

Zabawa w określanie

Jabłko – smaczne, pyszne, zdrowe, słodkie, kwaśne, czerwone, zielone, soczyste, doskonałe, pierwszorzędne, stare, pomarszczone, niesmaczne, zgniłe, robaczywe (...).

Film – interesujący, ciekawy, piękny, wspaniały, nudny, fabularny, dokumentalny, przyrodniczy (...).

Smok – brzydki, paskudny, szkaradny, zły, groźny, złośliwy, niebezpieczny, drapieżny, wesoły, kolorowy, bajkowy, sympatyczny (...).

Zabawę tę można odwrócić, tzn. dzieci wymyślają rzeczownik do przymiotnika podanego przez nauczyciela, np.:

Piękna – kobieta, książka, lalka, suknia, baśń, piosenka itp.

Powiedz inaczej

Zabawa polega na konstruowaniu przez dzieci zdań, alternatywnych do podanych przez nauczyciela, np. zdanie: „Ta babka jest ekstra” można zamienić na „To piękna kobieta”, „To była odlotowa impreza” na „To była świetna zabawa”.

Ułóż opowieść

Samodzielne układanie opowiadań do trzy-, czteroobrazkowych historyjek.

Rozwijanie

Samodzielne układanie zdań do obrazka połączone z próbą układania zdań rozwiniętych (np. zamiast zdania: „Motyl lata” należy ułożyć „Kolorowy motyl radośnie lata nad łąką). Na początku pomagamy dzieciom przy rozwijaniu zdań zadając pytania: „jak?”, „jaki?”, „gdzie?”.

ROZWIJANIE INWENCJI TWÓRCZEJ

Cele operacyjne: dziecko potrafi naśladować zjawisko i zachowania zaobserwowane w otoczeniu, gestem i mimiką, postawą ciała przedstawić różne sytuacje, odtwarza proste układy z pamięci.

Zabawy fabularne

Kotek

Dziecko łąsi się do przedmiotu. Mruczy, przeży grzbiet, ociera się, rusza wąsami. Kiedy dostanie mleczko, chłopcze zadowolone. Potem zwija się w kłębuszek i śpi.

Bryła lodu

Świeci słońce, coś nie dobrze. Z bryły zaczyna kapać. Kapie z końców palców, z czubka nosa. Bryła topnieje, staje się mała, coraz mniejsza. Kurczy się. Po chwili na podłodze zostaje tylko mała kałuża.

Zaczarowanie postaci

Dzieci poruszają się swobodnie po sali, odpowiednio do granego przez nauczyciela akompaniamentu. Na hasło określające jakąś postać, dzieci zatrzymują się i zastygają w odpowiednio pozycji. Może to być na przykład: drwal, nauczyciel, tancerz. Zabawę powtarzamy.

Zimowe zdjęcia

Każde dziecko szuka sobie jednego partnera. Jedna osoba przejmuje rolę fotografa, który chce zrobić zdjęcie drugiemu dziecku. Fotograf ustawia dziecko w takiej pozycji, która przypomina zimowe zabawy i sporty na śniegu (skoki narciarskie, łyżwy, saneczkarstwo). Po zrobieniu zdjęcia, zamiana ról.

Scenki dramowe

Pomagamy mamie w kuchni

- Jakie czynności wykonuje mama w kuchni?

- w czym możemy pomóc mamie?

Dzieci pokazują gestem, ruchem, mimiką, w jaki sposób pomagają mamie w kuchni.

Wymyślanie własnych śpiewanych rymowanek o tym, co mama robi w kuchni (np. do melodii „Krakowiaczek jeden” – Moja miła mama zupę zgotowała//Zupa Kapuściana bardzo smakowała.)

Kim jestem?

Na kłaśnięcie nauczyciela dzieci wchodzą w role bohaterów „Bajki o raku, ślimaku i dobrym smoku. Ich zadaniem jest zaprezentować się tak, aby pozostałe dzieci odgadły, co to za postać. Dziecko przedstawia siebie mówiąc o sobie kilka zdań i pytając: „Kim jestem?”.

Sklep z zabawkami

Dzieci zostały podzielone są na trzy grupy: pajacyki, misie i lalki. W sklepie z zabawkami znajdują się równo ustawione na półkach zabawki. Jest noc, wybija północ. W sklepie rozpoczyna się bal: lalki – tańczą, pajacyki – podskakują, misie – chodzą na czworakach. Przerwa w muzyce oznacza koniec balu, zabawki wracają na miejsca na półkach.

Zabawa w teatr - obejmująca następujące czynności

- słuchanie czytanego przez nauczyciela tekstu ,
- rozmowa inspirowana treścią tekstu: ustalanie przez dzieci miejsca akcji i występujących postaci, odpowiedzi na pytania
- improwizacja treści wysłuchanego tekstu [dzieci bawią się w grupach, dzielą się rolami, dobierają samodzielnie potrzebne akcesoria.

Gra z tekstem

Cele: pobudzanie wrażliwości słuchowej i wyobraźni (analogii personalnej), wdrażanie do współpracy w grupie, dalsze rozwijanie ekspresji ruchowej i werbalnej

Pomoce: tekst opowiadania lub bajki

Przebieg ćwiczenia: Grupa w rozсыpcie spaceruje po sali. Nauczyciel stoi na podwyższeniu (może to być krzesło) znajdującym się pośrodku sali. Głośno i z odpowiednimi przystankami czyta tekst, którego treść ma stanowić kanwę gry dramowej. W chwili, kiedy nauczyciel robi pauzę (zaznaczona jest w tekście jako wielokropka w nawiasie), dzieci powinny za pomocą gestów, mimiki lub ruchu i dźwięków w tym słów, odtworzyć przeczytaną właśnie treść. Gdyby, na przykład, nauczyciel przeczytał: *W koronach drzew smutno zawył wiatr*, to uczniowie powinni – w zależności od tego co sobie wyobrażą – zilustrować to zdanie za pomocą dźwięków i ruchu ciała. A oto propozycja tekstu do ćwiczenia.

Pewnego dnia bardzo chory król (...) zebrał trzech swoich synów i rzekł:

- Ten, który przyniesie mi skarb najcenniejszy, zostanie moim następcą.

Wyruszył najstarszy syn (...) i przyniósł szablę ze szlachetnego kruszcu zrobioną (...). Wyruszył średni syn (...) i przyniósł szkatułkę pełną kosztowności (...). Wyruszył najmłodszy syn (...). Szedł, szedł (...), aż trafił do lasu (...). Wokół cisza (...). Tylko drzewa kołyszają się (...) i szepcą coś po swojemu (...). Strasznie się jakoś zrobił (...). nagle patrzy (...), a przed nim stoi ni to szałas, ni to chatka (...). Zagląda do środka (...), a tam stara wróżka siedzi (...) i trzyma w dłoniach szklaną kulę (...).

- Wiem, po co przyszedłeś. Są tu dwa cenne kosze (...). W jednym, są kosztowności, szafiry bursztyny, szmaragdy (...). w drugim suszone zioła mające cudowną uzdrawiającą moc (...). Jest tam korzeń żeń – szeń, szalwia, mniszych. Wybieraj (...)!

– Szalenie trudny wybór – myśli najmłodszy syn (...) – kosz o wiele większy niż szkatulka brata. Ale ojciec jest chory (...). Może zioła mu pomogą? (...)

Wybrał kosz z ziołami (...). Wtedy szklana kula pojaśniała (...) i ledwie słyszalnym szeptem powiedziała:

– Postąpiłeś bardzo szlachetnie. Najcenniejsze na świecie jest zdrowie (...).

Utwór na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 2.0 Polska

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.0/pl/>